

זמן to a successful Secrets

1. משנה מסכת אבות פרק ה משנה ז

שבעה דברים בגולם ושבעה בחכם חכם אינו מדבר בפני מי שהוא גדול ממנו בחכמה ואינו נכנס לתוך דברי חברו ואינו נבהל להשיב שואל כענין ומשיב כהלכה ואומר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון ועל מה שלא שמע אומר לא שמעתי ומודה על האמת וחלופיהן בגולם:

2. פירוש רבינו יונה על אבות פרק א משנה יד

אם לא עכשיו אימתי - שלא יאמר אני היום עסוק במלאכתי למחר אפנה ואעסוק ואתקן עצמי כי שמא לא תפנה ואפי' אם יפנה היום ההוא חלף עבר ובטל אותו ממלאכת ה' ולא יוכל לשלמו כל ימיו כי כל הימים אשר הוא חי על האדמה חייב הוא לתקן עצמו ולעסוק במצות ואין לו רשות ליבטל ממלאכתו ואפי' שעה אחת. ועוד יש בכלל זה הלשון אם לא עכשיו בימי נערות אימתי אם עד זקנה ושיבה יניחנה לא יוכל לעשותה ועל ענין זה אמר דוד ע"ה [תהלים קמ"ד י"ב] אשר בנינו כנטעים מגדלים בנעוריהם. ר"ל כי הנטע בעודנו קטן אדם יכול לגדלו להיות עץ ישר ולא יהיה עקום אך לאחר שגדל בעקומו היותו קשה הוא מאד לתקן וכן האדם בעודנו קטן בקל הוא להיות בדרך טוב ולסור מן הרע אבל אם הזקין ברשעו קשה בעיניו להניחה כמו שכתוב [משלי כ"ב ו'] חנך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה וכתוב [דברים כ"ט] כי האדם עץ השדה ועוד כי התשובה בימי זקנה אינה תשובה שלמה כי באותו זמן אין היצר חזק והתאוה נקיה ולא תערב לנפש ואין לו חפץ בהנאת העבירות וזו היא הסיבה אליו לתשובה ועל ענין זה נאמר [קהלת י"ב א'] וזכר את בוראך בימי בחרותיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ:

בבית הבחירה, אבל "הזר הקרב יומת". וכל זה למה, שכשאמר משה "מי להי אלי" נאספו כל בני לוי, ואז שמע זקן זקנך ולא רץ אל משה, והפסיד לו ולזרעו אחריו זכות ההשתתפות בעבודת בית המקדש. כשקוראים "מי להי אלי" "דארפען אלע לויפען, אויב נישט פארשפילט מען" [צריכים כולם לרוץ, ואם לא מפסידים], עכ"ד הקדושים.

3. מעין בית השואבה שמות לב:כו

כשזכיתי להיות אצל הגה"ק מרן החפץ חיים זצוק"ל [עש"ק ויקהל-פקודי תר"צ] אמר לי: אני כהן, אולי שמעת? ועניתי כן. שאלני: אתה ג"כ כהן? אמרתי לא. לוי? עניתי לא. אמר: חבל! כשיבנה בית המקדש ירגיש כל אחד תשוקה גדולה להיות לו חלק בהעבודה

4. תלמוד בבלי מסכת תענית דף כא עמוד א

אילפא ורבי יוחנן הוו גרסי באורייתא, דחיקא להו מילתא טובא, אמרי: ניקום וניזיל וניעבד עיסקא, ונקיים בנפשין אפס כי לא יהיה בך אביון. אזלו אותבי תותי גודא רעיעא. הוּו קא כרכי ריפתא. אתו תרי מלאכי השרת, שמעיה רבי יוחנן דאמר חד לחבריה: נישדי עלייהו האי גודא ונקטלינהו, שמניחין חיי עולם הבא ועוסקין בחיי שעה! אמר ליה אידך: שבקינהו, דאיכא בהו חד דקיימא ליה שעתא. רבי יוחנן שמע, אילפא לא שמע. אמר ליה רבי יוחנן לאילפא: שמע מר מידי? - אמר ליה: לא. אמר: מדשמעי אנא ואילפא לא שמע. שמע מינה לדידי קיימא לי שעתא. אמר ליה רבי יוחנן: איהדר ואוקי בנפשאי כי לא יחדל אביון מקרב הארץ. רבי יוחנן הדר, אלפא לא הדר. עד דאתא אילפא - מליך רבי יוחנן. אמרו לו: אי אתיב מר וגריס לא הוה מליך מר.

5. תלמוד בבלי מסכת שבת דף פח עמוד א

ויתיצבו בתחתית ההר, אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם.

6. משנה מסכת אבות פרק ב

ואל תאמר דבר שאי אפשר לשמוע שסופו להשמע ואל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה:

7. מדרש בהקדמת הכותב לס' עין יעקב

בן זומא אומר מצינו פסוק כולל יותר והוא שמע ישראל וגו' בן ננס אומר מצינו פסוק כולל יותר והוא ואהבת לרעיק כמוך שמעון בן פזי אומר מצינו פסוק כולל יותר והוא את הכבש אחד תעשה בבוקר וגו' עמד ר' פלוני על רגליו ואמר הלכה כבן פזי..

8. חובות התלמידים פ' ד

77 | בְּחֹרֵי יִשְׂרָאֵל, אִם חָס אֶתָּה עַל עֲצָמֶיךָ וְעַל שָׁנוֹת יָמֶיךָ
חֲיִיךָ עַד זְקֵנָה וְשִׁיבָה, גֵּרַשׁ אֶת הָעֲצָלוֹת מִמֶּיךָ,
וְשֵׁרֵשׁ אַחֲרֵי רֵקֵב הַהִתְרַפּוּת לְהַשְׁמִידָהּ מִקְרָבָךְ, זָרַז אֶת
עֲצָמֶיךָ וְהָיָה חֲרוּץ, לֹא שֶׁתִּתְחַפֵּז בְּכָל מַעֲשֶׂיךָ כְּאוֹתָם
נִמְהָרֵי לֵב, כִּי גַם בְּכָל הַתְּחַפּוּזוֹתָם מִתְרַפֵּים הֵם, וְעַל פִּי רַב
כָּל מַעֲשֵׂיהֶם בְּשִׁטְחֵיהֶם, בְּלִי עֲבוּדָה עֲמָקָה שֶׁכָּל הַגּוֹף
וְהַנְּפֶשׁ יִשְׁמַעְבְּדוּ לָהּ, הֵיכָּה מִתּוֹן אֲכָל חֲרוּץ מִתְאַמֵּץ וְזָרִיז.

9. משנה מסכת אבות פרק ב משנה ח

חמשה תלמידים היו לרבן יוחנן בן זכאי ואלו הן רבי אליעזר בן הורקנוס ורבי יהושע בן חנניה ורבי יוסי הכהן ורבי שמעון בן נתנאל ורבי אלעזר בן ערך הוא היה מונה שבחן רבי אליעזר בן הורקנוס בור סיד שאינו מאבד טפה רבי יהושע אשרי יולדתו רבי יוסי חסיד רבי שמעון בן נתנאל ירא חטא ורבי אלעזר בן ערך מעין המתגבר

10. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף כח עמוד א

תנו רבנן: מעשה ברבי אליעזר ששבת בגליל העליון.... אמרו לו: כל דבריך אינן אלא מפי השמועה? - אמר להם: הזקתוני לומר דבר שלא שמעתי מפי רבותי. מימי לא קדמני אדם בבית המדרש. ולא ישנתו בבית המדרש לא שינת קבע ולא שינת עראי, ולא הנחתי אדם בבית המדרש ויצאתי, ולא שחתי שיחת חולין, ולא אמרתי דבר שלא שמעתי מפי רבי מעולם

11. פרקי דרבי אליעזר פרק א

מעשה ברבי אליעזר בן הורקנוס, שהיו לאביו חורשים, והיו חורשין על גבי המענה, והוא היה חורש בטרשין, ישב לו והיה בוכה. אמר לו אביו מפני מה אתה בוכה, שמא מצטער אתה שאתה חורש בטרשין, עכשו אתה חורש על גבי המענה. ישב לו על גבי המענה והיה בוכה. אמר לו מפני מה אתה בוכה, שמא מצטער אתה שאתה חורש על גבי המענה. אמר לו לאו, ולמה אתה בוכה, אמר לו שאני מבקש ללמד תורה, אמר לו והלא בן עשרים ושמונה שנים אתה ואתה מבקש ללמד תורה, אלא קח לך אשה ותוליד לך בנים ואתה מוליכן לבית הספר. עשה שתי שבתות ולא טעם כלום, עד שנגלה לו אליהו זכרונו לברכה ואמר לו, בן הורקנוס למה אתה בוכה, אמר לו מפני שאני מבקש ללמד תורה, אמר לו אם אתה מבקש ללמד תורה, עלה לירושלים אצל רבן יוחנן בן זכאי. עמד והלך אצל רבן יוחנן בן זכאי, ישב לו והיה בוכה, אמר לו מפני מה אתה בוכה, אמר לו מפני שאני מבקש ללמד תורה. אמר לו בן מי אתה, ולא הגיד לו, אמר לו מימך לא למדת קריאת שמע ולא תפלה ולא ברכת המזון אמר לו לאו, אמר לו עמד ואלמדך

שלתן. ישב והיה בוכה. אמר לו בני מפני מה אתה בוכה, אמר לו שאני מבקש ללמד תורה. והיה אומר לו שתי הלכות כל ימי השבוע והיה חוזר לו עליהן ומדבקן....

"כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך" (כ"ב, ח')

12. דברי מרדכי כי תצא

טבע האדם לשאוף לגדולות (כך כתב רבינו סעדיה גאון זצ"ל בספרו 'אמונות ודעות'): "אע"פ ויתכן שיהא לו קשיים מסוימים כאשר שאיפותיו יתקיימו. הטעם לכך הוא, שהנשמה היא יישות רוחנית, חלק אלוך ממעל, והיא שואפת לעלות ולהתעלות. אולם על האדם לדעת שלא להציב לעצמו שאיפות גבוהות מדי. לעיתים, הצבת מטרות נשגבות מן האדם עלולה להכשיל אותו, לייאש אותו ולהביא אותו לידי כך שלא יפעל בכלל לשם השגת שאיפותיו.

כך נלמד מפסוק זה דרך רמז: "ועשית מעקה לגגך" - על האדם לעשות מעקה וגבול לשאיפותיו, כדי שיהיו סבירות ובנות-השגה.

13. תפארת ישראל - יכין מסכת אבות פרק ו משנה ה

(פד) במיעוט שיחה. דברים של מה בכך, ומיעוטו יפה לתורה, כדי שתנוח הנפש קצת עי"ז:

14. תפארת ישראל - יכין מסכת אבות פרק ג משנה י

(סו) וישיבת בתי כנסיות של עמי הארץ. משל לשיחה בטילה, הוא ג"כ מיעוטו יפה, אחר שהתעמל האדם בחכמה, ראוי לו להשתעשע קצת בין רעיו בדברים של מה בכך, דמדא"צ לזה התחזקת השכל, תנוח הנפש על ידן כמו שינוח הגוף ע"י השינה, אבל זה רק בין אנשים נכבדים שגם שיחת חולין שלהן צריך לימוד [כסוכה כ"א ב'], משא"כ בבית שמתכנסין שם ע"ה, וידברו שם לה"ר ונבול פה, וכדומה מהדברים שאין בהן שכל ויראת שמים או שום תועלת אחר, מוסר או חכמה, שם לא תנוח הנפש, אבל יבערו בה אש זרה,

15. אור החיים ויקרא פרק כו פסוק ג

(ו) עוד יתבאר על דרך אומרם (אבות פ"ב) ולא עם הארץ חסיד פירוש שאסור לעם הארץ להתנהג בחסידות שיעשה חומרות וגדרים כמנהג החסידים, כי לפעמים יעשה חומר בדבר שהוא אדרבה עבריין, כי ימצא חסיד שירצה לגדור עצמו לקיים מצות עונה בימים המקודשים ותהיה בעיניו מצוה גדולה לשמש מטתו בליל כיפור, כמו ששמענו שהיה מעשה כן וכדומה, לזה ציוו חז"ל שאין לעם הארץ להתנהג במדת חסידות, והוא מאמר ה' כאן אם בחקתי תלכו שהוא עסק התורה, אז ואת מצותי תשמרו פירוש תעשו לכם משמרת כדי לקיימם גדרים ושמירות ולא זולת זה:

16. חפץ חיים בהעלותך

ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך ד'

והשטן עומד על ימינו לשטנו. (זכרי' ב')

והנה ידוע, כי דרך השטן הוא היצה"ר שמאלה, לסטרא רמסאבותא, ולב חכם, זהו היצה"ט, לימינו. ויעיון בהנהומא שמות פ' י"ח דרשתם ז"ל עה"כ וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו (מלכים א' כ"ב) וכי יש שמאל למעלה, אלא אלו מימינים מטיים לכף זכות, ואלו משמאלים מטיים לכף חובה ע"כ. ומכיון שכן, נשאלת השאלה, מדוע עמד השטן על יד ימינו של יהושע הכהן הגדול. וכי מה לו לשטן ולימין?

אלא הכונה היא כך. דהנה ידוע, שהשטן הוא היצה"ר, מטרותו להכשיל בני אדם ולהטותם מן הדרך לצד שמאל. ואם השיג מטרותו, עדיין אינו מרפה ידיו ומשתדל להכשילו שוב. ואם רואה היצה"ר, שאין בכחו להטות את האדם שמאלה, אזי הוא פונה לימין, כלומר משתדל הוא לדבר על לבו שיעשה מצוה בשביל להמשיכו מן המצוה אל העברה, ועל האדם שומה להיות תמיד ער ולהשגיח בעין פקיהא על היצר הרע, לרדת לסוף דעתו ולהזהר ממנו בתכלית הזהירות, ואף אם יפתנו לעשות

מצוה, אל יאבה ואל ישמע אליו, כי מצוה שהיציצה"ר מפתנו לעשות
עברה כרוכה בה, וצריכים לברוח ממנה כמו מי שבורח מן הדליקה.
כי יש שהיציצה"ר מעיר את האדם בבקר משנתו, ומצוהו ללכת אל
בית הכנסת להתפלל בצבור, וכונתו לא אל התפלה בצבור, אלא לספר
בין ישתבח ליוצר, או לדבר בשעת קריאת התורה דברים אסורים, כמו
לשון הרע ורכילות ועוד, הרי שהשיג מבוקשו בהטותו את האדם לצד
ימין יותר מאשר לצד שמאל.
וע"כ מעיד הכתוב כאן על השטן, שלא הי' יכול להטות את יהושע
הכהן הגדול לצד שמאל, ולכן עמד לצד ימין, כלומר לדבר על לבו דברים
טובים, אבל הכתוב מגלה כונתו - „לשטנו“, ולכן ילמוד האדם לדעת
דרכיו ומעלליו של היציצה"ר, למען שלא יכשל ח"ו ברשתו.

17. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צט עמוד א

רבי יהושע בן קרחה אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - דומה לאדם שזורע ואינו קוצר.

18. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ו עמוד ב

אמר רבי זירא: אגרא דפרקא - רהטא. אמר אביי: אגרא דכלה - דוחקא. אמר רבא: אגרא דשמעתא -
סברא. אמר רב פפא: אגרא דבי טמיא - שתיקותא. אמר מר זוטרא: אגרא דתעניתא - צדקתא. אמר רב
ששת: אגרא דהספדא - דלוי'. אמר רב אשי: אגרא דבי הלולי - מילי.

19. רש"י מסכת ברכות דף ו עמוד ב

אגרא דפרקא - עיקר קבול שכר הבריות הרצים לשמוע דרשה מפי חכם - היא שכר המרוצה, שהרי רובם
אינם מבינים להעמיד גרסא ולומר שמועה מפי רבן לאחר זמן שיקבלו שכר למוד.

אגרא דכלה - שבת שלפני הרגל, שהכל נאספין לשמוע הלכות הרגל.

אגרא דשמעתא סברא - שהוא יגע וטורח ומחשב להבין טעמו של דבר.

אגרא דתעניתא צדקתא - שנותנין צדקה לערב לפרנסת העניים שהתענו היום.

דלוי' - להרים קול בלשון נהי ועגמת נפש, שיבכו השומעים.

מילי - לשמח החתן בדברים.